

ประเภทภูมิปัญญาด้าน ช่าง สล่า

ชื่อภูมิปัญญา บอกลไฟขวี (บอกลไฟดอก)

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

บอกลไฟขวี เป็นดอกไม้เพลิงชนิดมีดอก ใช้จุดในเวลากลางคืนที่ทำมาจากส่วนผสมของดินไฟและขางโดยมีส่วนประกอบอื่นๆ แล้วนำมาตอกลงในกระบอกไม้แล้วจุดให้เกิดเป็นบอกลไฟดอกจะจุดในงานฉลองวัดวาอารามเทศกาลเดือนยี่เป็งตลอดจนงานศพของพระสงฆ์ โดยมักจะนิยมทำกันตามแต่ละหมู่บ้านตามคำสาของใครของมันเพื่อให้เป็นสิ่งที่ถวายเป็นพุทธบูชาและเกิดเป็นความสนุกสนาน สามัคคี และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่างวัดตลอดจนหมู่บ้าน ตำบล โดยจะมีรางวัลตอบแทนให้ตามสมควร

บอกลไฟดอกมีมากมายหลายตำราแต่อาศัยขนาดสัดส่วนของอุปกรณ์ที่แตกต่างกันจึงจะขอยกตัวอย่างบอกลไฟดอกเพียงให้ไว้ดูได้ทราบสักตำราหนึ่ง อันมีส่วนผสมดังนี้

ดินไฟ	2 ก.ก.
ขี้เหล็ก	2 ก.ก.
กำมะถัน	4 ชีด
ถ่าน	2 ชีด
ปูนขาว	2 ช้อน
หินเหล็กไฟ	12 แผลง
เทียนไข	2 ห่อ

นำขี้เหล็กหรือขวงล้างให้สะอาด แล้วนำไปคั่วให้จนร้อนกายเป็นสีเขียวปีกแมลงภู่ ทิ้งไว้ให้เย็นพอที่เทียนไขละลายได้นำเทียนไขตั้งไฟออกคลุกให้จนทั่วนำกำมะถัน 2 ชีดคลุกให้จนทั่วทิ้งไว้ให้เย็นนำส่วนผสมทั้งหมดคลุกเคล้าให้ทั่วถึงกันในกระมังหรือชามแล้วเตรียมกระบอกไม้อันมีความหนาเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 10 เซนติเมตร ตอกด้วยดาสดินหนาประมาณ 3 นิ้ว ใ้แน่นใช้เหล็กเส้นขนาด 4 หุน เต็มเป็นแกนรู แล้วนำเอาส่วนผสมตักเทลงใส่ในจำนวนประมาณ 1 แก้วลูมิเนี่ยมแล้วตอกใส่ให้แน่นพอสมควรจนหมดส่วนผสม จึงนำดินแห้งสนิทส่วนมากจะใช้ดินเหนียวตอกปิด ให้จนเต็มและมีความหนาประมาณ 1 คืบให้แน่น แล้วนำไปจุดตามวันเวลา สถานที่ที่กำหนดไว้โดยการจุดหลุมฝังให้แน่นให้รู้และกระบอกมีแนวตั้งตรงตั้ง ห้ามให้เอียงเป็นอันขาด

แล้วทำการถอดแกนเหล็กออก แล้วใช้ชนวนจุดไฟใส่ตรงรูบอกไฟดอกก็จะติดไฟพวยพุ่งขึ้นเป็นบอกไฟที่สวยงามเป็นที่ประทับใจประทับใจต่อผู้ชมและเกิดความคิดของผู้เป็นสลา จึงได้ฟอนหลุมบอกไฟพร้อมเสียงฆ้องเสียงกลอง ถ้าบอกไฟเกิดอุบัติเหตุหรือติดขัดไม่ขึ้นหรือแตกสด ที่นี้แหละ สล่าหมูนั่นก็จะถูกเยาะเย้ยและถูกนิ้วมือที่จุ่มดินเผ่าที่มีสีดำป้ายเต็มบริเวณ ใบหน้าและลำคอ เรียกว่าการหลับหมิ่นเป็นที่สนุกสนานเฮฮาตามประสาพื้นบ้านพื้นเมือง จึงเป็นภูมิปัญญาปัญญา ในด้านสลาบอกไฟ ที่น่าอนุรักษ์และรักษาสืบต่อไป

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

 054-782057